

FINANS- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande

N:o 8/1924.

N:o 8 i anledning av Ldm. Rosenblads m.fl. petition med framställning, att landskapet Åland skulle övertaga de utfästelser, vilka Finströms, Geta, Saltviks och Sunds kommuner tidigare erbjudit beträffande allmänna sjukhusets i Godby försättande i tidsenligt stånd.

Landstinget har i avseende å ytterligare beredning och utlåtande remitterat förenämnda framställning till Finans- och Ekonomiutskottet.

Behovet av en utvidgning av allmänna sjukhuset i Godby och dess försättande i ett mera tidsenligt skick torde vara så allmänt känt för landstingets representanter, att en närmare detaljerad redogörelse i detta avseende av Utskottets anes överflödig. Utskottet vill härutinnan endast hänvisa till Ålandsdelegationen till Statsrådet avgivna betänkande N:o 13 rörande hälso- och sjukvården på Åland, av vilket Landstinget varit i tillfälle att taga del. Ut i sagda betänkande har delegationen ägnat antydda fråga en ingående och allsidig prövning samt till full evidens påvisat att Åland beträffande sjukvårdsmöjligheterna är propositionsvis i hög grad sämre lottat än övriga delar av landet. Däremot vill Utskottet ägna frågan om hurvida allmänna sjukhuset i Godby skall anses fylla ett för hela landskapet gemensamt behov en närmare utredning.

Sant är visserligen att de avlägsnare belägna skärgårdskommunerna icke i samma mån som de närmare liggande skärgårdskommunerna och kommunerna å fasta Åland kunna betjäna sig av sjukhuset i Godby. De östra skärgårdskommunerna kunna, speciellt menförestid, bekvämligare anlita sjukhusen i Åbo eller Mariehamn. Men denna omständighet inverkar icke på bedömandet av själva frågan, ty ingenting hindrar, för att nämna ett exempel, personer från Finström att, om de så önska, söka sjukvård i Åbo eller Stockholm. Behovet av sjukhus för orten får på denna grund icke ifrågasättas. Enligt Utskottets mening bör man vid bedömandet av frågan utgå från att inom landskapet bör finnas ett tillräckligt rymligt, tidsenligt inrättat sjukhus,

där landskapets inbyggare utan undantag kan erhålla sjukvård och då ett behovet motsvarande sjukhus icke finnes i detta nu inom landskapet är det nödvändigt att ett sådant fås till stånd.

För att påvisa, att allmänna sjukhuset i Godby icke blott teoretiskt utan även faktiskt är behöfligt för landskapets samtliga kommuner har Utskottet vänt sig till provinsialläkaren Edvin Nylander, med anhållan om uppgift, huru många personer från de skilda kommunerna under år 1922 och 1923 varit intagna å sjukhuset samt huru många dagar respektive kommuners medlemmar tagit sjukplatserna i anspråk. I följd av den knappa tid doktorn Nylander haft till sin disposition har han icke kunnat lämna sistsagda uppgifter för år 1922, men väl nämnt summan av sjukdagarna. Den av doktorn Nylander utskottet tillhandahållna tablån införes här nedan.

" T A B L Å N "

	<u>år 1923.</u>				<u>år 1922.</u>	
Finström	51	patienter	952	dagar	30	patienter dagar.
Geta	13	"	362	"	11	"
Eckerö	13	"	137	"	11	"
Hammarland	21	"	450	"	13	"
Jomala	27	"	623	"	20	"
Lemland	30	"	480	"	22	"
Lumparland	6	"	113	"	12	"
Föglö	12	"	216	"	13	"
Sottunga	3	"	37	"	-	
Kökar	6	"	101	"	7	"
Brändö	5	"	63	"	1	"
Kumlinge	10	"	123	"	8	"
Vårdö	5	"	153	"	11	"
Sund	25	"	382	"	14	"
Saltvik	32	"	1190	"	42	"
Mariehamn	12	"	127	"	9	"
Från orter utom landskapet	14	"	322	"	13	"
Summa	285 patienter 5832 dagar 237 patienter 5809 dagar					

Av denna tablå synes att under år 1922 inbyggare från samtliga landskapets kommuner med undantag av Sottunga varit intagna å sjukhuset ävenom att samtliga kommuner under år 1923 varit representerade vid det-samma. Av tablå framgår även att fastlandskommunerna Lemland och Jomala likasom ock Hammarland propositionsvis till befolkningens i kommunerna antal dragit nästan lika stor, i endel fall större nytta av sjukhuset än de kommuner, vilka tagit sjukhusets utveckling på sitt speciella program.

Utskottet anser full utredning föreligga därom, att allmänna sjukhuset i Godby har att fylla ett gemensamt behov för hela landskapet. Sjukhusets försättande i ett behovet motsvarande skick måste därför anses som en landskapets angelägenhet, icke som en kommunal sådan. Landskapet har enligt Utskottets mening endast att välja sättet för ändamålets förverkligande.

Det ur sträng rättssynpunkt enda riktiga vore ju, att staten, innan sjuk- och hälsovården övertages av landskapet, skulle försätta sjukhuset uti ett sjukvårdsbehovet i förhållande till övriga delar av riket motsvarande skick. Ett konsekvent vidhållande av denna ståndpunkt, uti frågan skulle enligt Utskottets mening böra leda till målet, men Utskottet befarar emellertid synnerlig tidsutdragt, ifall saken drives på detta sätt. Med hänsyn till vad ovan framhållits angående sjukhusfrågans allmänna karaktär, är det åter obilligt att söka förmå några enskilda kommuner att påtaga sig risken och tungan för landskapets skull, utan anser Utskottet att landskapet självt bör träda emellan. Saken bör enligt Utskottets mening ställas i samband med frågan, huruvida Finström, Geta, Sund och Saltvik kommuner juridiskt skola anses bundna av sitt tidigare åtagande eller icke. Landskapet kan icke, samtidigt som det erkänner sjukhusets ifråga allmänna betydelse, moraliskt och med värdighet försvara en åtgärd, som skulle tvinga enskilda kommuner att på egen risk fylla ett landskapets ordinarie behov.

Olika meningar kunna råda om kommunernas ifråga skyldighet att vid-

hålla sitt anbud beträffande sjukhustillbyggnaden. För sin del anser Utskottet kommunerna vara fria. Visserligen har deras anbud icke medel resolution förkastats, men då det avtalade bidraget 700,000 mark icke, såsom kommunernas anbud förutsatte, upptagits uti rikets inkomst- och utgiftsstat för år 1924, bör befrielse anses hava inträtt. Detta synes också hava varit vederbörandes mening, då Ålandsdelegationen hos kommunerna förfrågat sig, om, huruvida kommunerna önskade stå vid sitt gemensamma åtagande eller icke. I annat fall hade delegationen givetvis endast meddelat att förbindelsen komme att av staten tagas i anspråk.

Då alternativet att låta staten själv ombesörja sjukhusets iståndsättande, såsom redan framhållits, synes Utskottet alltför tidsödande, bör landskapet självt taga saken i sina händer och därvid icke försumma det tillfälle som nu erbjudes detsamma. Förfaller frågan denna gång och vidhålla kommunerna sin vägran att åtaga sig sjukhustillbyggnaden, så kommer den säkert att på en längre tid avföras från dagordningen. Detta vore fullkomligt ödesdigert för landskapet, ty dels är utrymmet förnärvarande så strängt upptaget, att talrika icke kirurgiska patienter nödgats för att erhålla läkarhjälp söka kvarter i de närmast sjukhuset belägna gårdarna, dels är förhållandet outhärdligt för de tjänstgörande läkarna.

Det för sjukhustillbyggnaden uppgjorda kostnadsförslaget går ut på 870,000 mark. Utskottet hoppas likväl på sagda grunder att denna summa i kännbar mån skall kunna nedbringas. Förslaget förutsätter nämligen att överstyrelsen för allmänna byggnaderna direkt genom hitskickade personer skall leda arbetena och utgifterna äro beräknade därefter. Sålunda ingår i kostnadsförslaget en post om 50,000 mark för arbetenas övervakande. Utskottet är livligt övertygat om att kostnaderna skall kunna nedbringas avsevärt under de beräknade då landskapsmyndigheterna själva med sin större kännedom om ortsförhållandena få taga ledningen omhand. Risken för att bidraget 700,000 mark skall överskridas minskas därigenom i hög grad; måhända lyckas det landskapet att med frivilligt

bistånd i form av arbetskraft och naturaprestationer från intresserades sida, att med sagda belopp utföra tillbyggnaden. Och även om kostnaderna för arbetet skulle överstiga 700,000 mark har landskapet utvägar att i samband med budgeten, genom amorteringslån eller användande av de för landskapets speciella behov disponibla medlen bestrida merutgifterna.

Under hänvisning till ovanstående får Utskottet därför, under förutsättning att 700,000 mark upptages uti Republikens inkomst- och utgiftsstat för år 1925 och på villkor att landskapet självt får utföra byggnadsarbetena ifråga vördsammast föreslå

det Landstinget ville besluta, att landskapet för ett bidrag av 700,000 mark och på i övrigt stipulerade villkor skall åtaga sig de utfästelser som Finström, Geta, Saltvik och Sund kommuner iklätt sig beträffande tillbyggandet av allmänna sjukhuset i Godby.

Mariehamn, den 9 april 1924.

På Finans- och Ekonomiutskottets vägnar:

Landsk. Rådsh.
Landsk. Skattekont.